

Ulf Mohlander
Enhetschef
Telefon 08-508 28 830, 076-122 88 30
ulf.mohlander@miljo.stockholm.se

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden

KEMIKALIEINSPEKTIONENS REDOVISNING AV REGERINGSUPPDRAG OM FOSFATER I KONSUMENTTILLGÄNGLIGA MASKINDISKMEDEL

Remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

- 1 Tillstyrka Kemikalieinspektionens förslag med den lägre halten 0,5 % fosfor

Gunnar Söderström

Urban Jonsson

Bakgrund

REMISSEN

Miljöförvaltningen har fått kemikalieinspektionens redovisning av regeringsuppdrag om fosfater i konsumenttillgängliga maskindiskmedel på remiss från kommunstyrelsen. Stadens svar ska vara inkommet till Miljödepartementet senast 7 januari 2008

FOSFATER I MASKINDISKMEDEL

Regeringen gav den 26 april 2007 Kemikalieinspektionen i uppdrag att senast den 7 september presentera förslag till nationell reglering av fosfater i maskindiskmedel för konsumenters enskilda bruk. Regeringen har i uppdraget uttalat att det krävs ytterligare åtgärder som syftar till att minska fosforhalterna i många vattenmiljöer för att uppnå miljökvalitetsmålet *Ingen övergödning*.

Kemikalieinspektionen har i ett tidigare regeringsuppdrag utrett frågan om förbud mot fosfater i tvätt- och rengöringsmedel och föreslagit att ett användningsförbud

införs för fosfathaltiga tvätt- och maskindiskmedel i fastigheter med enskilt avlopp.

Fosforhalten i fosfatinnehållande maskindiskmedel varierar mellan 3,5-12 % fosfor. Uppskattningsvis skulle ett förbud mot fosfater i maskindiskmedel, uttryckt med en haltgräns på 0,5 % fosfor, medföra en minskning av fosforutsläppen i Sverige med cirka 20 ton per år. Med en haltgräns på 6 % fosfor uppskattas motsvarande minskning som mest bli 10 ton per år.

Ett förbud med en haltgräns på 0,5 % fosfor i maskindiskmedel kommer att minska utsläppen från de enskilda avloppen i högre grad än en begränsning med en haltgräns på 6 % fosfor, och därmed bidra till vissa synliga lokala effekter. Den lägre haltgränsen ger också större möjligheter att nå regeringens miljö kvalitetsmål till år 2010 samt större möjligheter att motivera andra länder runt Östersjön att införa liknande regleringar. Kemikalieinspektionen rekommenderar därför, inom de givna ramarna för uppdraget, ett förbud mot att använda fosfater i maskindiskmedel för konsumentbruk uttryckt med den lägre haltgränsen på 0,5 % fosfor.

Förvaltningens synpunkter

Miljöförvaltningen genomförde i slutet av 1990-talet i samarbete med Kungliga Tekniska Högskolan, KTH, ett forskningsprojekt om fosforflöden i Stockholm. De fosforflöden som identifierades som de viktigaste av det totala inflödet på 750 ton/år var konsumtionen av livsmedel samt användningen av fosfatrika rengöringsmedel. I studien beräknades livsmedelskonsumtionen tillföra 388 ton/år fosfor till avloppet och användningen av tvätt- och rengöringsmedel till 174 ton/år. Ingen separat redovisning av fosfor i maskindiskmedel gjordes. Maskindiskmedlen torde bara utgöra en liten andel fosfaterna från tvätt- och rengöringsmedel. T.ex. utgör konsumtionen av Cola-drycker (som också innehåller fosfater), ett problem i samma storleksordning.

I Kemikalieinspektionens rapport anges att innehållet av fosfor i den mängd maskindiskmedel som såldes för enskilt bruk i Sverige år 2006 upp gick till 527 ton fosfor. Ett vanligen använt överslag för att extrapolera Sverigesiffror till dito för Stockholm är att dividera den förra med en faktor 10. Detta skulle betyda att i runda tal 50 ton fosfor/år tillförs Stockholm med maskindiskmedel varje år, d v s ca 7 % av det totala inflödet (notera att jämförelsen görs mellan olika år och bör därför endast ses som ett räkneexempel).

I Stockholm leds i huvudsak allt avloppsvatten till avloppsreningsverk med högeffektiv avloppsrening, 98-99 % avskiljning av fosfor. Utsläppt mängd till Saltsjön ligger i storleksordningen 15 ton/år. Dessutom är reningsprocessen utformad så, att den kan ta hand om stora kvantiteter fosfor utan att halten av fosfor i det utsläppt vattnet ökar. Under den senaste tioårsperioden har

inkommande halt fosfor ökat med ca 50 %, främst beroende på att vattenkonsumtionen minskat till följd av snålspolande toaletter m m. Trots det har fosforhalt i utgående vatten kunnat bibehållas eller t o m minska. Stockholm Vatten tillämpar en utsläppsnivå om max 0,3 mg fosfor/l utsläppt vatten. Normalt är dock halten i det utsläppta vattnet 0,15 mg/l. Eftersom Stockholms stad har få enskilda avlopp och partiskt taget allt avloppsvatten renas blir därför den miljömässiga vinsten för recipienten, i detta fall Saltsjön och Östersjön, liten eller försumbar vid ett förbud vad avser utsläppen av fosfor inom Stockholms kommun.

Däremot kan förbudet sannolikt ge en avlastning av vattenrecipienter som belastas av utsläpp från enskilda avlopp. Det kan därför i ett nationellt perspektiv vara motiverat att införa ett förbud mot användning av fosfor i maskindiskmedel i enlighet med Kemikalieinspektionens förslag. I Stockholm finns endast ett fåtal enskilda avlopp, ca 200 st, varav ett 50-tal som är anslutna till permanentboende där diskmaskin kan tänkas förekomma. Därför beräknas miljövinsten även i detta fall vara försumbar för vattenrecipienterna i staden.

De båda författningsalternativen med en gräns om 6 % respektive 0,5 % fosfor står inte i motsats till varandra. Ingenting hindrar att den högre gränsen först införs och att den lägre införs en bestämd tidpunkt senare i samma författning. Förvaltningen kan godta en sådan reglering.

Förvaltningen vill samtidigt påpeka att de miljömässiga vinsterna av minskad fosforanvändning kan bli begränsade eller t o m negativa om fosfors funktion som mjukgörare ersätts av andra medel som har större miljöpåverkan. Om Kemikalieinspektionens förslag genomförs krävs därför en fortlöpande uppföljning av regelförändringen.

Slut

Bilagor

Bilaga 1 Fosfater i konsumenttillgängliga maskindiskmedel